

EEN MISLUKTE HANDELSEXPEDITIE

Ik liep met de slavenkaravaan een week door moeilijk toegankelijk gebied, van rotsachtige bodem, woud, wildernis, steppen en hoe ze die ongebaande paden nog meer noemden, voor we het eerste Ashanti-dorp vonden. Het leek ons verstandig om niet verder te gaan. Hanno, die ook de Ashanti-taal in gesprek met de gevangen al enigszins onder de knie had gekregen, maakte het dorpshoofd duidelijk dat alle gevangen krijgers volgens goed gebruik slaven van de overwinnaars waren geworden. Maar we waren zeer begaan met hun lot, en we wilden graag dat ze weer terug konden gaan naar hun families.

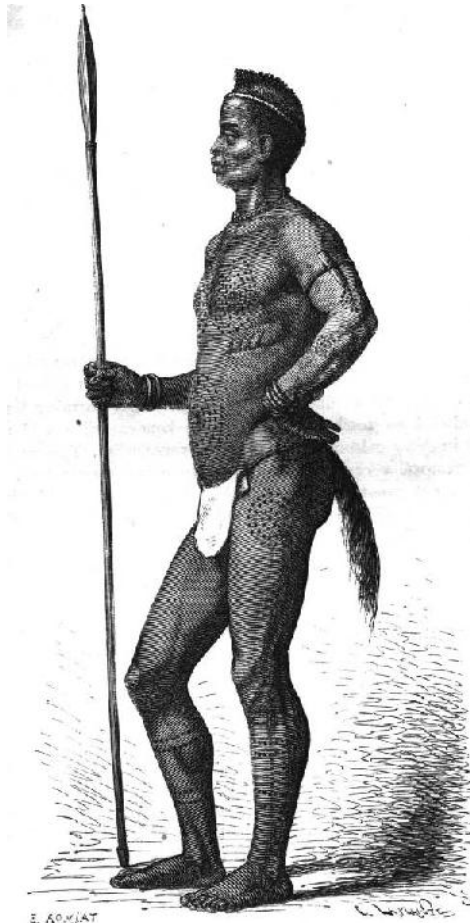
De families konden hen dan ook bij ons vrijkopen. Het dorpshoofd, een grote met diverse tatoeages versierde krijger, zette direct de onderhandeling in. Voor iedere Ashanti-krijger konden we uiteindelijk twee door de Ashanti's gevangen genomen slaven en een koe krijgen. Die koe zouden we wel weer kwijt raken in het fort, had Hanno bedacht. Ik verwonderde mij erover hoe een slaaf als Hanno zo trouw samenwerkte met de Franse handelaar. Later vertelde Hanno mij dat hij door trouw mee te werken uiteindelijk zijn eigen losprijs zou verdienen en vrijgelaten zou worden, zo was hem gezegd.

De onderhandeling was achter de rug, wij bleven enige dagen buiten de kraal van de Ashanti's bivakkeren, en boodschappers van het dorpshoofd gingen voor nader overleg naar hun koning. Het was op de tweede avond van het bivak, dat de stilte van de Afrikaanse nacht werd verstoord door een zwaar geluid van een repeterende langgerekte toon. De Ashanti-gevangen werden erg onrustig. Ze bespraken met elkaar in een hevig gesprek wat de betekenis ervan was. Hanno ving op dat ze twijfelden tussen een geluid van voorspoed en een geluid dat diepe ellende bij hen op zou roepen. Ze kwamen er niet uit, omdat ze zelf ook uit verschillende dorpen kwamen, en daar blijkbaar ook verschillende gewoonten heersten. De Franse handelaar ging in overleg met mijn commandant. Ze besloten de bron van het geluid op te sporen. Zo stond ik een kwartier later met nog tien man en een fakkel rondom een oude, kromme Ashanti-tovenaar. In zijn hand hield hij een grote koeienhoorn, van een afmeting zoals ik deze nog nooit had gezien. De hoorn was groter dan een arm van een volwassen man, van alle kanten besneden, en er zat een gat in de zijkant, waar hij op blies. Hanno ging in gesprek met de oude tovenaar. Al gauw verdween de man in het duister, zijn hoorn in handen van Hanno achterlatend. We gingen terug naar ons kamp.

De grote hoorn was bruinrood gekleurd en had blijkens de rookgeur lang in een van mest en modder opgebouwde hut gehangen, waarin de rook van het vuur vrij spel had. De punt van de hoorn was uitgesneden, in de vorm van een mannetje. Het mannetje zat. Het was een geest, maar het was niet zomaar een geest, het was de stamvader. Dit was de Grote Geest van de voorouders, zo vertelde Hanno de toehoorders, toen we terug waren in onze bivak. In de buitenkant van de hoorn waren kikkers uitgesneden. Die kregen zoveel

kinderen, had de tovenaard verteld, dat de Grote Geest wel met hen moest zijn. Kikkers waren voorbeelden van wezens die stierven en weer herboren werden, want dat ze levend en wel 's winters in de modder wisten te overleven, dat snapte men niet. Kikkers waren voorboden van een leven na de dood. Zo zou de Geest ook met ons zijn, en ons net als de kikkers voorspoed en veel nakomelingen geven, en na onze dood een betere wereld. Ook de in de hoorn uitgesneden bloemen wezen op bloei, voorspoed, welvaart, een schitterende tijd. Door op de grote hoorn te blazen, had de oude tovenaard de Grote Geest opgeroepen, en gevraagd om voorspoed voor iedereen die het hoorde.

Het dorpshoofd, een grote met vele tatoeages versierde krijger.

Hanno toonde zich een waar meester in het omgaan met godsdienst. De heidense Ashanti's wisten niet beter dan dat dit de voorouders waren, die voor de voorspoed zouden zorgen. Wij Christenen wisten natuurlijk wel dat het de Heilige Geest was, en God de Vader. Die mogen we natuurlijk niet afbeelden, maar dan noemen we hem Jezus de Zoon, en dan mag dat weer wel. Toen God aan Mozes was verschenen, hadden de Joden rond de berg ook het geluid van een bazuin gehoord. Jezus zal terugkomen met het geluid van een bazuin, dus is het dan zo gek dat we nu ook op de hoorn blazen als we om de kracht van de Geest vragen? Zo wist Hanno de handelaar en mijn commandant ervan te overtuigen dat het blazen gewoon door kon gaan, niet in het minst omdat dit de Ashanti's zeer zou berustigen. Het probleem was nu alleen dat de tovenaars verdwenen was. De oplossing was..... dat ik vijf minuten later stond te blazen op de grote hoorn. De Ashanti's dansten, zongen, en sliepen rustig die nacht.

Na een week bivakkeren waren we bijna door onze voedselvoorraad heen. Er zou wat moeten gebeuren, anders moesten we zonder handelswinst terug naar het fort. De plannen waren al gemaakt om te vertrekken, de andere morgen. Toen in alle vroegte een grote rode Afrikaanse zon zich langzaam boven de vlakke verhieft, en met zijn eerste stralen ons kampement streelde, is onze wacht zich een ongeluk geschrokken. 'Afrikaners, een aanval, nikkers, wakker worden, ze komen!, gilte hij uit. We waren aan alle kanten omsingeld door een grote legermacht van wat achteraf Ashanti-krijgers bleken te zijn. In enkele ogenblikken stonden we met onze geweren en pistolen in de aanslag af te wachten wat er zou gebeuren. Toen het eenmaal goed licht was geworden trad een met goud versierde grote Afrikaan naar voren. Een Ashanti-prins of -krijgsheer. Hij was goed ingelicht. Hij wist dat hij bij Hanno moest zijn om in contact te treden.

De boodschap was kort en duidelijk. De Ashanti-koning dankte ons voor onze aanwezigheid. Het was hem een genoegen geweest dat we zijn gasten waren, in zijn land. Hij stond ons toe dat we nu weer zouden vertrekken. Hij gaf ons onze levens, en verwachtte als dank dat we de gevangenen over zouden dragen. Daarmee veegde de krijgsheer in één klap het hele onderhandelingsresultaat van tafel. Hanno overlegde even met de Franse slavenhandelaar, stond op en trad de krijgsheer tegemoet. Pas later hoorde ik wat er gezegd was. Hanno was een diplomaat zonder weerga. Hij legde de krijgsheer uit dat de verslagen Ashanti-krijgers, onze gevangenen, een schande voor hun stam waren geweest, omdat ze hun koning hadden verraden door de strijd te verliezen en slaaf te worden. Slaaf worden, in plaats van zich dood vechten voor hun koning! Wij zouden hem van deze laffe honden bevrijden, door ze mee te nemen naar het fort. De krijgsheer raakte door deze woorden enigszins in verwarring. Hij moest overleggen. Tussentijds kwam Hanno weer naar ons bivak. Hij legde de Franse slavenhandelaar uit wat hij gezegd had en hoe de krijgsheer reageerde. De handelaar keek beledigd. Hanno had in feite

een terugtrekking voorgesteld, met meenemen van onze Ashanti-gevangenen. Geen extra winst, geen extra slaven, niets.

De Ashanti-krijgsheer was snel uitvergaderd. Hij prees de wijsheid van Hanno. Wij mochten gaan. Ze zouden echter zelf wel bepalen wat er met de gevangenen moest gebeuren. De overmacht aan krijgers, overal om ons heen, was zo groot, dat we blij waren dat we vertrekken mochten. Zo dropen wij af, de Ashanti-slaven achterlatend voor hun stamgenoten. Zo gauw de krijgers uit zicht waren begon de Franse slavenhandelaar te vloeken en te tieren, zoals ik nog nooit iemand had zien doen, en ik was wat gewend op de WIC-vloot. Dat Hanno ons allemaal het leven had gered, kwam niet in zijn hoofd op. Hanno had hem geruïneerd. Alle slaven was hij kwijt, en dat allemaal door Hanno's gesjoemel, zo stelde hij. Mijn commandant trachtte hem ter orde te roepen. Het ging toen heel snel. De Fransman trok een pistool, en dreigde mijn commandant dood te schieten. In enkele ogenblikken tijd stonden we allemaal tegenover elkaar, onze soldaten tegenover de schutters van de Fransman, met geladen geweren tussen elkaars ogen gericht. Gelukkig hadden we nog voldoende gezond verstand om er geen bloedbad van te maken.

Dit gezonde verstand leek bij de Fransman vanaf dat moment volledig te ontbreken. We zagen prachtige vreemdsoortige dieren, vogels, antilopen, bloemen, bomen, maar we konden de schoonheid van dit alles niet meer tot ons door laten dringen, want we waren in de ban van de humeuren van de Fransman. Mijn commandant had hem zogenaamd beledigd. De Fransman eiste genoegdoening. Een duel, dat was de enige oplossing. Zo ontstond de bizarre situatie, dat we met het zicht op ons fort, niet genoten van vrijheid en bevrijding, maar moesten zien hoe de Fransman en onze commandant ruggelings tegen elkaar stonden, twintig stappen uit elkaar gingen, en elkaar dood trachtten te schieten. De Fransman scheen een betere schutter te zijn, maar zijn pistool ketste. Mijn commandant schoot hem in de borst. We droegen hem bloedend het fort binnen. Hij is er niet bovenop gekomen. Een week later hebben we hem begraven. We zwegen over de toedracht. Duelleren was niet toegestaan, dus we hielden het er maar op dat zijn pistool onverwacht was afgegaan. De leiding van het fort had nog een onplezierige mededeling op zijn sterfbed. Hoe zat het met de betaling van al het proviand, dat hij meegekregen had voor de expeditie? Er waren slaven voor beloofd. Er was niets meegebracht. Een van de laatste daden van de Fransman was geweest dat hij Hanno overdroeg aan de leiding van het fort, samen met een buidel goudstukken, ter vergoeding van geleden schade. Daarop sloot hij voorgoed zijn ogen. Hanno schreef nog een brief aan de vader van de jonge Fransman. Hij legde uit hoe een en ander was gelopen. Er kwam geen reactie op. Zo kwam er een einde aan Hanno's verwachting ooit nog weer op vrije voeten gesteld te worden.